

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2014/2015**

**FORMUŁA OD 2015
(„NOWA MATURA”)**

**WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MWO-R1**

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający: 2) podaje przykłady norm i instytucji społecznych; charakteryzuje ich funkcje w życiu społecznym. 2. Socjalizacja i kontrola społeczna. Zdający: 2) opisuje przejawy kontroli społecznej w życiu codziennym.

Poprawna odpowiedź

B.

Schemat punktowania

1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–2)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający: 1) charakteryzuje wybrane zbiorowości, społeczności, wspólnoty, społeczeństwa, ze względu na obowiązujące w nich reguły i więzi. 3. Grupa społeczna. Zdający: 2) omawia na przykładach różne rodzaje grup i wyjaśnia funkcjonowanie wskazanej grupy.
--	---

Przykładowa odpowiedź

A. liczba członków

B. dostępność

C. typ więzi

D. sposób zorganizowania

Schemat punktowania

2 p. – podanie czterech poprawnych elementów odpowiedzi.

1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 1) opisuje strukturę klasowo-warstwową polskiego społeczeństwa i swojej społeczności lokalnej; 3) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej.
--	--

Poprawna odpowiedź

ruchliwość pionowa

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 4. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 3) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej; 5) charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego w Polsce (w tym sytuację młodych ludzi); rozważa możliwości ich rozwiązania.
--	---

Poprawna odpowiedź

D.

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 5. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 5) charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego w Polsce (w tym sytuację młodych ludzi); rozważa możliwości ich rozwiązania.
--	---

Przykładowa odpowiedź

- problem przemocy w rodzinie
- problem znieczulicy społecznej

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 6. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 1) opisuje strukturę klasowo-warstwową polskiego społeczeństwa i swojej społeczności lokalnej.
--	--

Poprawna odpowiedź

B.

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.
 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 7. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 6) przedstawia zasady zakładania i funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce. (IV etap zakres podst.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne.
---	--

Poprawna odpowiedź

wojewoda

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 8. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 6) przedstawia zasady zakładania i funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce.
--	--

Poprawna odpowiedź

C.

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.
 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 9. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 3) wyjaśnia, jak powstaje i jakie znaczenie dla społeczeństwa obywatelskiego ma kapitał społeczny (zaufanie, sieci współpracy i system efektywnych norm).
--	---

Poprawne rozstrzygnięcie

NIE

Przykładowe uzasadnienie

W świetle danych obiegowa opinia jest nieprawidłowa, gdyż w każdym zaprezentowanym aspekcie kapitału społecznego lepsze rezultaty osiągnęła ludność wiejska, na przykład niski kapitał zaufania społecznego jest typowy dla 36% ludności wiejskiej i aż do 74% miejskiej, a wysoki odpowiednio dla 16% i 5%.

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi (rozstrzygnięcia i uzasadnienia z odwołaniem do danych).
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 10. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. VI (III etap). Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	4. Struktura społeczna. Zdający: 5) charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego w Polsce (w tym sytuację młodych ludzi); rozważa możliwości ich rozwiązania. (III etap) 30. Wybór szkoły i zawodu. Zdający: 4) wskazuje główne przyczyny bezrobocia w swojej miejscowości, regionie i Polsce; ocenia jego skutki.
---	--

Poprawna odpowiedź

stopa bezrobocia

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 11. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 5) charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego w Polsce (w tym sytuację młodych ludzi); rozważa możliwości ich rozwiązania. (III etap) 30. Wybór szkoły i zawodu. Zdający: 4) wskazuje główne przyczyny bezrobocia w swojej miejscowości, regionie i Polsce; ocenia jego skutki.
--	--

Poprawna odpowiedź

- lubuskie
- podkarpackie

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 12. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.</p>	<p>6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.); wymienia prawa, które im przysługują. (III etap) 8. Naród i mniejszości narodowe. Zdający: 3) wymienia mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) żyjące obecnie w Polsce i przedstawia przysługujące im prawa; na podstawie samodzielnie zebranych materiałów charakteryzuje jedną z tych grup (jej historię, kulturę, obecną sytuację).</p>
--	---

Poprawna odpowiedź

Litwini

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 13. (0–2)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.</p>	<p>7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 5) omawia przyczyny i skutki konfliktów społecznych w państwach Afryki, Azji, Ameryki Południowej i Środkowej. 40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 5) wskazuje i wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych we współczesnym świecie. (III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający: 2) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych; omawia przebieg i próby rozwiązania jednego z nich.</p>
--	--

Poprawna odpowiedź

- A. Gruzja, 2
B. Afganistan, 4
C. Irak, 5

Schemat punktowania

- 2 p. – poprawne wypełnienie trzech wierszy tabeli (podanie trzech nazw i wskazanie numerów im odpowiadających).
- 1 p. – poprawne wypełnienie dwóch wierszy tabeli (podanie dwóch nazw i wskazanie numerów im odpowiadających) lub poprawne podanie trzech nazw.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 14. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	18. Instytucja państwa. Zdający: 3) opisuje najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska).
--	--

Przykładowa odpowiedź

Nazwa teorii – teoria umowy społecznej

Nazwisko twórcy teorii – Hobbes

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 15. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 4) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu. 15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 6) wyjaśnia, czym jest referendum; rozważa, jak we współczesnym państwie można realizować inne formy demokracji bezpośredniej. (III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający: 4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie lokalnym, krajowym, europejskim i światowym.
--	---

Poprawna odpowiedź

zgromadzenie ludowe

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 16. (0–2)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.</p>	<p>12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający:</p> <p>4) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu.</p> <p>15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający:</p> <p>6) wyjaśnia, czym jest referendum; rozważa, jak we współczesnym państwie można realizować inne formy demokracji bezpośredniej. (III etap)</p> <p>5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:</p> <p>4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie lokalnym, krajowym, europejskim i światowym.</p>
---	--

Przykładowa odpowiedź

Zaleta – odpowiedzialność za podejmowane decyzje

Wada – trudności w organizacji

Schemat punktowania

1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 17. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający:</p> <p>4) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu.</p> <p>15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający:</p> <p>6) wyjaśnia, czym jest referendum; rozważa, jak we współczesnym państwie można realizować inne formy demokracji bezpośredniej. (III etap)</p> <p>5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:</p> <p>4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie lokalnym, krajowym, europejskim i światowym.</p>
--	--

Przykładowa odpowiedź

- referendum
- obywatelska inicjatywa ustawodawcza

Schemat punktowania

1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 18. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	18. Instytucja państwa. Zdający: 2) charakteryzuje zjawisko legitymizacji władzy, odnosząc teorię Maxa Webera do historycznych i współczesnych przykładów.
--	---

Poprawna odpowiedź

legitymizacja charyzmatyczna

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 19. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	16. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne. Zdający: 6) charakteryzuje najważniejsze współczesne doktryny polityczne (chrześcijańska demokracja, konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjaldemokracja, socjalizm).
--	---

Poprawna odpowiedź

C.

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 20. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	16. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne. Zdający: 7) przeprowadza krytyczną analizę programów i innych materiałów wyborczych partii politycznych, ze względu na zawartość merytoryczną i formę przekazu. (III etap) 7. Wyborcy i wybory. Zdający: 4) krytycznie analizuje ulotki, hasła i spoty wyborcze.
---	--

Poprawna odpowiedź

- A. P
B. F
C. P

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 21. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji. 17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym.
--	--

Przykładowa odpowiedź

system większościowy

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 22. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji. 17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym.
--	--

Przykładowa odpowiedź

Zaleta – związek deputowanego z elektoratem
Wada – deformacja wyniku wyborczego

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 23. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	17. Systemy partyjne. Zdający: 1) charakteryzuje system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. (III etap) 12. System wyborczy i partyjny. Zdający: 2) wskazuje, odwołując się do wybranych przykładów, różnice między systemem dwupartyjnym a systemem wielopartyjnym.
--	---

Poprawna odpowiedź

A.

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 24. (0–2)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów).
--	--

Poprawna odpowiedź

- A. Szwajcaria / Konfederacja Szwajcarska, 4
B. Wielka Brytania / Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, 5
C. Rosja / Federacja Rosyjska, 1

Schemat punktowania

- 2 p. – poprawne wypełnienie trzech wierszy tabeli (podanie trzech nazw i wskazanie numerów im odpowiadających).
1 p. – poprawne wypełnienie dwóch wierszy tabeli (podanie dwóch nazw i wskazanie numerów im odpowiadających) lub poprawne podanie trzech nazw.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 25. (0–2)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	26. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne procedury powoływania i odwoływania rządu, zmiany rządu i zmiany ministrów.
---	--

Poprawna odpowiedź

- A. Sejm
B. Prezesa Rady Ministrów
C. Prezydent Rzeczypospolitej

Schemat punktowania

- 2 p. – podanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 26. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) podaje przykłady stosowania w procedurze legislacyjnej polskiego parlamentu większości zwykłej, bezwzględnej i kwalifikowanej. (IV etap zakres podst.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne.
---	---

Poprawna odpowiedź

B.

Schemat punktowania

1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 27. (0–2)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>31. Sądy i Trybunały. Zdający:</p> <p>1) przedstawia sposób powoływania i zadania Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu;</p> <p>3) przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce i wyjaśnia, jaką rolę odgrywają w niej Sąd Najwyższy i Krajowa Rada Sądownictwa.</p> <p>(III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający:</p> <p>1) przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność) i przykłady spraw, którymi się zajmują;</p> <p>2) wyjaśnia, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu.</p>
--	---

Poprawna odpowiedź

A. Trybunał Konstytucyjny

B. Naczelny Sąd Administracyjny

C. Sąd Najwyższy

Schemat punktowania

2 p. – podanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.

1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 28. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>33. Prawo karne. Zdający:</p> <p>1) stosuje w analizie przypadku podstawowe pojęcia i zasady prawa karnego (odpowiedzialność karna, przestępstwo a wykroczenie, zbrodnia i występki, zasada domniemania niewinności).</p> <p>(IV etap zakres podst.) 2. Prawo i sądy. Zdający:</p> <p>3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne.</p>
--	--

Poprawna odpowiedź

B. lub D.

Schemat punktowania

1 p. – wskazanie poprawnej odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 29. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>VI (IV etap zakres podst.). Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.</p>	<p>9. Współczesne spory światopoglądowe. Zdający:</p> <p>3) uzasadnia traktowanie kary jako odpłaty lub jako sposobu resocjalizacji; formułuje własne stanowisko w tej sprawie.</p> <p>(IV etap zakres podst.) 2. Prawo i sądy. Zdający:</p> <p>2) wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, niezajomość prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania.</p>
--	---

Przykładowa odpowiedź

Nie można przedłużać kary nawet szczególnie niebezpiecznym przestępcom, gdyż jest to sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa, np. z zakazem karania dwa razy za to samo przestępstwo – przecież w wyniku amnestii zamieniono skazanym karę śmierci na najwyższą ówczasie obowiązującą karę pozbawienia wolności – 25 lat.

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 30. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>33. Prawo karne. Zdający:</p> <p>3) przedstawia kary i środki karne obowiązujące w polskim prawie oraz prawa przysługujące ofierze, oskarżonemu i świadkowi.</p> <p>(IV etap zakres podst.) 2. Prawo i sądy. Zdający:</p> <p>4) wyjaśnia różnice między prawem cywilnym, karnym i administracyjnym; wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy.</p>
--	---

Poprawna odpowiedź

- A. F
B. P
C. F

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 31. (0–3)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 3) pisze fikcyjny pozew w sprawie cywilnej, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa i odwołanie od decyzji administracyjnej (według wzorów). (IV etap zakres podst.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego: cywilnego i karnego; uzasadnia znaczenie mediacji; 8) pisze pozew w wybranej sprawie cywilnej i zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa (według wzoru).
---	---

Poprawna odpowiedź A.–D.

- A. Powód
- B. Cywilny
- C. Pozwany
- D. 15 000 zł.

Przykładowa odpowiedź E.

zasądzenie od pozwanego Wojciecha Nowaka na rzecz powoda Roberta Kowalskiego kwoty 15 000 zł.

Schemat punktowania

- 3 p. – podanie pięciu poprawnych elementów odpowiedzi.
- 2 p. – podanie czterech poprawnych elementów odpowiedzi.
- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 32. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI (IV etap zakres podst.). Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający: 7) opisuje i ocenia działania wybranych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka. (IV etap zakres podst.) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający: 4) przedstawia na przykładach działania podejmowane przez ludzi i organizacje pozarządowe broniące praw człowieka; w miarę swoich możliwości włącza się w wybrane działania (np. podpisuje apel, prowadzi zbiórkę darów).
--	---

Poprawna odpowiedź

Amnesty International

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 33. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. VI (III etap). Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	(III etap) 28. Gospodarka w skali państwa. Zdający: 3) przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) i oblicza wysokość podatku PIT na podstawie konkretnych danych.
---	--

Poprawna odpowiedź

- A. F
- B. P
- C. F

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 34. (0–2)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 2) opisuje cele i metody działania ONZ oraz kompetencje jej organów (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, Rada Gospodarcza i Społeczna). (III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający: 1) wyjaśnia, czym zajmuje się ONZ, jej najważniejsze organy (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny) i wybrane organizacje międzynarodowe.
---	---

Poprawna odpowiedź

- A. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości
- B. Sekretarz Generalny
- C. Rada Bezpieczeństwa

Schemat punktowania

- 2 p. – podanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 35. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	39. Polska polityka zagraniczna. Zdający: 2) charakteryzuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej po 1989 r. i sposoby jej prowadzenia (na wybranych przykładach); 3) wyjaśnia, jaki wpływ na polską politykę zagraniczną ma członkostwo w Unii Europejskiej. (III etap) 19. Relacje Polski z innymi państwami. Zdający: 1) przedstawia najważniejsze kierunki polskiej polityki zagranicznej (stosunki z państwami Unii Europejskiej i Stanami Zjednoczonymi, relacje z sąsiadami).
---	---

Poprawna odpowiedź

Partnerstwo Wschodnie

Schemat punktowania

1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 36. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej. (III etap) 6. Środki masowego przekazu. Zdający: 4) uzasadnia, posługując się przykładami, znaczenie opinii publicznej we współczesnym świecie; odczytuje i interpretuje wyniki wybranego sondażu opinii publicznej.
---	--

Poprawne rozstrzygnięcie

TAK

Przykładowe uzasadnienie

Poglądy większości respondentów są zgodne z kierunkiem polityki zagranicznej polskiego rządu, gdyż w 2008 i 2009 roku 73–77% uważało, że Polska w ramach UE powinna dążyć do zacieśnienia stosunków Unii z krajami byłego ZSRR.

Schemat punktowania

1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi (rozstrzygnięcia i uzasadnienia z odwołaniem do danych).

0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 37. (0–2)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.</p>	<p>43. Integracja europejska. Zdający:</p> <p>1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i instytucje, politycy, fazy integracji);</p> <p>3) charakteryzuje sposób powoływania, działania i najważniejsze kompetencje instytucji Unii Europejskiej (Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska, Rada Europejska, Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Europejski Bank Centralny);</p> <p>4) wyjaśnia, jak tworzone jest prawo unijne, oraz wymienia najważniejsze postanowienia traktatów obowiązujących w Unii Europejskiej.</p> <p>(III etap) 20. Integracja europejska. Zdający:</p> <p>1) przedstawia cele i etapy integracji europejskiej (traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht, Nicei, Lizbony);</p> <p>2) wyjaśnia, czym zajmują się najważniejsze instytucje Unii Europejskiej (Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska).</p>
--	---

Poprawna odpowiedź

- A. Rady Europejskiej
- B. Lizbony
- C. Herman Van Rompuy

Schemat punktowania

- 2 p. – podanie trzech poprawnych elementów odpowiedzi.
- 1 p. – podanie dwóch poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 38. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p>	<p>14. Środki masowego przekazu. Zdający:</p> <p>7) krytycznie analizuje przekazy medialne, oceniając ich wiarygodność i bezstronność oraz odróżniając informacje od komentarzy.</p> <p>(III etap) 6. Środki masowego przekazu. Zdający:</p> <p>3) wyszukuje w mediach wiadomości na wskazany temat; wskazuje różnice między przekazami i odróżnia informacje od komentarzy; krytycznie analizuje przekaz reklamowy.</p>
---	--

Poprawna odpowiedź

3, 5, 6, 9, 10

Schemat punktowania

- 1 p. – wskazanie pięciu poprawnych elementów odpowiedzi.
- 0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 39. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 4) przedstawia na przykładach wzajemne zależności pomiędzy państwami biednymi i bogatymi w polityce, ekonomii, kulturze i ekologii. (III etap) 23. Problemy współczesnego świata. Zdający: 3) wyjaśnia, odwołując się do przykładów, na czym polega globalizacja w sferze kultury, gospodarki i polityki; ocenia jej skutki.
---	--

Przykładowa odpowiedź

Poprzez działania w dziedzinie promowania kultury ułatwia się kontakty gospodarcze, co z kolei prowadzi do wzrostu pozycji politycznej.

Schemat punktowania

- 1 p. – podanie poprawnej odpowiedzi.
0 p. – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Zadanie 40. (0–12)**Temat 1.**

Scharakteryzuj – odwołując się do typowych rozwiązań prawnych klasycznego systemu parlamentarno-gabinetowego, semiprezydencjalizmu i modelu kanclerskiego – relacje między organami ustawodawczymi a wykonawczymi w Rzeczypospolitej Polskiej.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji, na podstawie samodzielnie zebranych informacji. 20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wymienia i ilustruje przykładami funkcje władzy ustawodawczej. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów). 24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) wymienia kompetencje Sejmu i Senatu w państwie i przedstawia znaczenie obu izb oraz Zgromadzenia Narodowego w systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem, władzą sądowniczą, a także sposób sprawowania władzy w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej. 26. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne procedury powoływania i odwoływania rządu, zmiany rządu i zmiany ministrów. (III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający:
---	---

	<p>1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw. (III etap) 14. Władza wykonawcza. Zdający: 1) wskazuje najważniejsze zadania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i wyszukuje w źródłach masowego przekazu informacje o działaniach urzędującego prezydenta; 2) wyjaśnia, jak powoływany jest i czym zajmuje się rząd polski; podaje nazwisko premiera, wyszukuje nazwiska ministrów i zadania wybranych ministerstw.</p>
--	--

Schemat punktowania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 P. Zdający w pełni: 1) scharakteryzował relacje między organami ustawodawczymi a wykonawczymi w dziedzinie uprawnień parlamentu wobec władzy wykonawczej: – rząd przy powołaniu musi mieć poparcie większości sejmowej; – możliwość wniesienia i przegłosowania przez Sejm wotum nieufności wobec danego ministra; – możliwość wniesienia i przegłosowania przez Sejm konstruktywnego wotum nieufności wobec rządu, poprzez którą jest zagwarantowana znaczna stabilność rządu i stanowiska premiera; – parlament decyduje w pierwszym etapie o odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta RP i członków rządu; oraz np.: – Sejm ma wobec rządu uprawnienia kontrolne: zapytania, interpelacje, kwestia absolutorium; – można łączyć funkcje rządowe z mandatem parlamentarnym; 2) scharakteryzował relacje między organami ustawodawczymi a wykonawczymi w dziedzinie uprawnień władzy wykonawczej wobec parlamentu: – Prezydent RP ma możliwość skrócenia kadencji parlamentu w określonych przypadkach; – zarządzanie wyborów parlamentarnych przez Prezydenta RP; oraz np.: – Prezydent RP ma możliwość kierowania orzędzi do parlamentu; – uprawnienia Prezydenta RP związane ze zwoływaniem pierwszego posiedzenia parlamentu, wskazywanie Marszałka-Seniora; – faktyczna możliwość wpływu rządu na Sejm poprzez działania koalicji rządzącej (większości parlamentarnej); 3) scharakteryzował relacje między organami ustawodawczymi a wykonawczymi w dziedzinie uprawnień ustawodawczych i kreacyjnych: – rząd ma prawo inicjatywy ustawodawczej; – Prezydent RP ma prawo inicjatywy ustawodawczej oraz prawo weta; – prezydent wspólnie z parlamentem wypełnia funkcje kreacyjne (np. Prezes NBP, KRRiT, RPP);</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
---	---

<p>oraz np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prawo inicjatywy ustawodawczej rządu jest wyłączone w przypadku ustawy budżetowej); – rząd ma prawo uznania projektu ustawy za pilny; <p>4) odniósł się do typowych rozwiązań prawnych klasycznego systemu parlamentarno-gabinetowego, semiprezydencjalizmu i modelu kanclerskiego, wskazując, że</p> <ul style="list-style-type: none"> – do systemu kanclerskiego zbliża polskie rozwiązania dość silna pozycja premiera oraz instytucja konstruktywnego wotum nieufności, oraz rozwiązania typowe dla systemu parlamentarno-gabinetowego; – do klasycznego systemu parlamentarno-gabinetowego zbliża polskie rozwiązania możliwość przegłosowania przez Sejm wotum nieufności dla danego ministra, możliwość łączenia stanowisk w rządzie z mandatem parlamentarnym; – do semiprezydencjalizmu zbliża polskie rozwiązania pozycja prezydenta – jest on wybierany w wyborach powszechnych, może przewodniczyć posiedzeniom Rady Ministrów (jako Rady Gabinetowej), choć w porównaniu z tym systemem pozycja Prezydenta RP jest słabsza (Prezydent RP nie kieruje, kiedy chce i – zwyczajowo – kiedy nie ma sytuacji koabitacji, obradami rządu, a Rada Gabinetowa nie ma uprawnień Rady Ministrów). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. wskazał genezę zjawiska, odwołując się do pierwszych lat III RP i ówczesnego układu sił, oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z danym zagadnieniem.</p>	
<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 P.</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>

<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 P.</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>lub</u> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>
	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.</p>
<p>0 P.</p> <p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Przy pracy o wartości merytorycznej 0 p., nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.</p>

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 2.

Scharakteryzuj ład światowy w ostatnim półwieczu, ustosunkowując się do podkreślonej oceny autora tekstu.

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.</p>	<p>40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 1) przedstawia podmioty oraz zasady prawa międzynarodowego (zasadę suwerenności, wzajemności, <i>pacta sunt servanda</i>); 2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów między państwami; 4) przedstawia na przykładach wzajemne zależności pomiędzy państwami biednymi i bogatymi w polityce, ekonomii, kulturze i ekologii. 41. Globalizacja współczesnego świata. Zdający: 2) ocenia rolę wybranych państw oraz instytucji o zasięgu globalnym (organizacji, korporacji, mediów) w procesach globalizacyjnych. 42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany, jakie nastąpiły w Europie i na świecie po upadku komunizmu. 44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający: 1) wskazuje możliwości odgrywania przez Unię Europejską roli światowego mocarstwa; 2) rozróżnia typy ładów światowych (jedno-, dwu- i wielobiegunowy), odwołując się do historii XX i XXI w.; 4) przedstawia na przykładach znaczenie supermocarstw i mocarstw regionalnych dla ładu światowego.</p>
--	---

Schemat punktowania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 P. Zdający w pełni: 1) przedstawił porządek jałtańsko-poczdamski – dwubiegunowy ład światowy, rywalizacja między światem Zachodu z liderem USA i ZSRR wraz z państwami realnego socjalizmu, NATO – UW, np. interwencja zbrojna USA w Wietnamie, interwencje ZSRR w swojej strefie wpływów (CSRS), jak i poza nią (Afganistan); rywalizacja militarna, wyścig zbrojeń, „podbój kosmosu”; chęć powiększenia lub obrony własnej strefy wpływów przez działania ekonomiczne, doradcze, polityczne (Afryka, pozaradziecka Azja, Ameryka Łacińska); kryzysy; 2) przedstawił rozpad porządku jałtańsko-poczdamskiego będący wynikiem przegranej rywalizacji przez ZSRR z USA, rozpad imperium zewnętrznego ZSRR i samego ZSRR, np. wskazał na „przebudowę” w ZSRR w okresie sekretarzowania M.S. Gorbaczowa, przedstawił wydarzenia Jesieni Ludów w Europie Środkowo-Wschodniej, wskazał na konflikty odśrodkowe w ZSRR; 3) przedstawił kształtowanie się multipolarnego ładu światowego – istnienie mocarstw regionalnych (np. Niemcy, Francja, Wielka Brytania w Europie, Rosja, Turcja w Eurazji; Chiny, Japonia, Korea Płd., Indie, Pakistan w Azji, Brazylia – w Ameryce</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
---	---

<p>Łacińskiej); wskazał przyczyny tej mocarstwowości (np. ekspansja gospodarcza i potencjał ludnościowy Chin; rola gospodarcza i polityczna UE; istnienie postkolonialnych wspólnot językowo-narodowych w przypadku Wielkiej Brytanii, Francji; potencjał ludnościowy i nuklearny w przypadku Indii; wzrost znaczenia mocarstw w organizacjach międzynarodowych);</p> <p>4) wykazał, że obok multipolarności mamy do czynienia ze szczególną rolą USA, z próbą budowy pozycji hegemonicznej przez to państwo, np. interwencja w Afganistanie, Iraku, kwestia Iranu i Korei Płn., interwencje NATO; amerykańskie korporacje gospodarcze.</p> <p>5) Wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów zagadnienia do opisu wydarzeń związanych z systemem bezpieczeństwa międzynarodowego po 1989 roku, prawidłowo użył pojęć związanych z tematem, np.: porządek jałtańsko-poczdamski, dwubiegunowy, jednobiegunowy, multipolarny ład światowy, mocarstwo regionalne, mocarstwo światowe; ustosunkował się do oceny autora.</p>	
<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 P.</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem; ustosunkował się do oceny autora.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>

<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 P.</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>
	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.</p>
<p>0 P.</p> <p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I (spośród 1–4).</p> <p>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Przy pracy o wartości merytorycznej 0 p., nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.</p>

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 3.**Porównaj proces legislacyjny w Rzeczypospolitej Polskiej i w Stanach Zjednoczonych Ameryki.**

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.</p> <p>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający:</p> <p>2) zarysowuje główne funkcje izby wyższej i niższej parlamentów w wybranych państwach (w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Niemczech); podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym;</p> <p>5) przedstawia procedurę tworzenia prawa przez parlament.</p> <p>23. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>5) przedstawia procedurę zmiany Konstytucji.</p> <p>24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>3) podaje przykłady stosowania w procedurze legislacyjnej polskiego parlamentu większości zwykłej, bezwzględnej i kwalifikowanej;</p> <p>4) wyjaśnia szczególnie charakter procedury uchwalania ustawy budżetowej.</p> <p>(III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający:</p> <p>1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.</p>
--	--

Schemat punktowania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 P.</p> <p>Zdający w pełni:</p> <p>1) w kwestii inicjatywy ustawodawczej przedstawił różnice – w Polsce więcej podmiotów (Prezydent RP, Rada Ministrów oraz inicjatywa ludowa) oraz podobieństwa – przysługuje ono członkom legislatury, ale w Stanach Zjednoczonych dotyczy członka którejś z izb, a w Polsce ma ją grupa 15 posłów lub Senat jako całość;</p> <p>2) w kwestii przyjęcia ustawy wykazał różnice w pracach nad projektem w izbach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w USA uzgadnianie projektu, na ogół praca równoległa w komisjach Senatu i Izby Reprezentantów, w Polsce – praca w komisji sejmowej, czytania projektu, uchwalenie ustawy przez Sejm; – w Polsce ustawa po uchwaleniu przez Sejm jest przekazywana Senatowi, który może wprowadzić do niej poprawki, przyjmując ją lub odrzucić, jednak ostateczną decyzję (większością bezwzględną) podejmuje Sejm – mamy do czynienia z przewagą Sejmu w procesie ustawodawczym; w USA obie izby są równoważne w procesie ustawodawczym; <p>3) przedstawił</p> <ul style="list-style-type: none"> – rolę prezydentów, ukazując podobieństwa (prawo weta zawieszającego) i różnice w tym względzie w większościach niezbędnych do jego przełamania (2/3 w USA, 3/5 w Polsce); – rolę organów władzy sądowniczej w postaci kwestii konstytucyjności ustaw (Sąd Najwyższy w USA i Trybunał Konstytucyjny w Polsce); 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</p> <p>Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI</p> <p>Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</p> <p>Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
---	---

<p>4) wskazał różnice między szczególnymi trybami postępowania ustawodawczego:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w USA konstytucja jest sztywna i zmieniana w formie poprawek (dana poprawka musi uzyskać po min. 2/3 głosów w każdej z izb oraz być ratyfikowana przez parlamenty min. 3/4 stanów), w Polsce także sztywna, ale zmieniana w formie nowelizacji, przy mniejszej liczbie podmiotów mających prawo inicjatywy i większości min. 2/3 w Sejmie oraz bezwzględnej w Senacie, może być – w pewnych warunkach – poddana pod referendum; – w Polsce specjalny tryb dla ustawy budżetowej – inicjatywa tylko dla rządu; w Polsce rząd może uznać jakiś projekt za pilny. <p>5) Wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, np. rolę procesu ustawodawczego w państwie demokratycznym, kwestię praktyki (np. znakomita większość projektów jest składana przez rząd w Polsce, a w USA administracja prezydencka czyni to nieformalnie przez deputowanego swej partii – szacuje się, że dotyczy to 3/4 ustaw; w USA weto nieformalne prezydenta, które może nie wydawać przepisów wykonawczych do ustawy, co czyni ją martwą, w Polsce taką sytuację możemy sobie wyobrazić, jeśli chodzi o rząd mniejszościowy) oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z danym zagadnieniem: czytania sejmowe, inicjatywa ustawodawcza, ustawa, rezolucja, uchwała, poprawki, ponowne uchwalenie, weto, komisje parlamentarne, nowelizacja, poprawka, tryb szczególny.</p>	
<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 P.</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>

<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 P.</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>lub</u> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>
	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.</p>
<p>0 P.</p> <p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I (spośród 1–4).</p> <p>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Przy pracy o wartości merytorycznej 0 p., nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.</p>

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.